

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
REGIONÁLIS PEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÓ ÉS KUTATÓ KÖZPONT

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

10. évfolyam számára

2011/2012. TANÉV

ORSZÁGOS, FORDULÓ

2011. április 20. 15.00

A tanuló sorszáma:

Kőszeg várának rekonstrukciós rajza¹

A feladatlap összeállítója:

B. Balogh Éva
szaktanácsadó

¹ /www.latvany-terkep.hu/magyar/oldalak/koszeg_vara/

A tanuló sorszáma:

Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le! Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!**1. Írjon I-t az igaz, H-t a hamis állítás előtti vonalra!**

- a) ____ A kora középkorra jellemző gót harcmodort a 10.századra felváltotta a vértres gyalogság.
- b) ____ Az új fogatolási mód (a szügyhám) alkalmazása az állat igaerejét többszörösére növelte.
- c) ____ Az invesztitúra harcban III. Sándor pápa a lombard városokra támadt, hogy megnyerje szövetségesnek I. Frigyeszt.
- d) ____ Aquinói Tamás szerint az ember kétféle módon juthat az igazság birtokába; egyrészt a megismerés útján (értelmi igazság), másrészt a kinyilatkoztatás révén, melynek elfogadására szükség van a „hit fényére” is (hitigazság)
- e) ____ A városiasodást elősegítette a textilipar fejlődése is.
- f) ____ Az árutermelés növekedésével nőtt a pénzforgalom. A XIII. sz-tól a nagy értékű aranypénzek körül a legelterjedtebb a firenzei aranyforint volt.
- g) ____ A százéves háborúban az angolok oldalán feltűnt Jeanne d’Arcnak köszönhetően VII. Károlyt Orleansban királlyá koronázták.
- h) ____ A XIV. sz-ban a „kis jégkorszak” utáni élelmiszerhiány is hozzájárult a pestisjárványhoz.
- i) ____ A magyarok letelepedése tervszerű volt. Védekezési szempontok határozták meg. A hirtelen támadás elleni védelem miatt a folyóvölgyek kijárait, az átkelőhelyeket szállták meg. A fontosabb nemzetségeket, vezetőket védőgyűrűvel vették körül.
- j) ____ Prágai Jeromos a táborita irányzat vezetőjeként dolgozta ki az ún. Prágai pontokat.
- k) ____ A hatalom alapja I.(Szent) István korában a földbirtok – patrimonium – volt.
- l) ____ Az egyház átszervezését a montecassinoi reform szellemében (Szent) László végezte el. Az invesztitúra jogát gyakorolva a bihari püspökség élére unokaöccsét, Könyves Kálmánt helyezte.

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

.../12

2. Írja a szöveg utáni vonalra, mi a közös a felsoroltakban!

- a) Kallómalom, rokka, lábítószövszék _____
- b) Cambridge, Prága, Krakó, Pécs _____
- c) Guanahani-szigetek, Haiti, Puerto Rico _____
- d) Erő, bátorság, hűség, a gyengék védelmezése _____
- e) Rogerius, Thuróczy János, Brodarics István _____

a

b

c

d

e

.../5

3. A felsorolt elemek közül húzza alá azt az egyet, amely nem illik a sorba! Indokolja választását!

- a) Janicsár, mufti, szpáhi, topcsi _____
- b) Sylvester János, Káldi György, Károli Gáspár _____
- c) St.Denis székesegyház, Mátyás templom, speyeri dóm _____
- d) Dzsámi, kápolna, türbe _____
- e) Dévai Bíró Mátyás, Dávid Ferenc, Kálmáncsehi Sánta Márton _____

a

b

c

d

e

.../ 5

A tanuló sorszáma: **4. Egészítse ki Hunyadi Mátyás gazdasági intézkedéseiről szóló hiányos szöveget!**

Mátyás kialakította a budavári udvarbírói hivatalt, melynek élére szakemberek kerültek. Közülük a leghíresebb Ernuszt János volt. Az államháztartás legfőbb irányítója a/a _____ (a) lett. Az 1467-es országgyűlésen megszüntették a kamara hasznát, s helyette a/a _____ (b) vezették be. Egyik újítás az volt, hogy korábban sokan szereztek mentességet, most az uralkodó mindenki számára kötelezővé tette az új adó befizetését. A másik újítás az volt, hogy megváltozott az adószedés rendszere. Károly Róbert óta telkenként szedték be az adót, mostantól _____ (c) kellett fizetni a húsz dénárt. A harmincadvám nevét megváltoztatta _____ (d) Természetesen megmaradtak az egyéb jövedelemforrások is (regálék, vámok). Az uralkodó éves jövedelme körülbelül 500 és 750 ezer forint körül voltak

a	b
c	d
.../ 4	

5. Húzza alá soronként azt az eseményt, amelyik előbb történt!

a)	az investitúra háborúban a pápaság és császárság megegyezése (a wormsi konkordátum)	vagy	III. Béla engedélyezte a ciszterci szerzetesek betelepülését Magyarországon Zircen, Pilisben, Szentgotthárdon
b)	a lengyel-litván győzelem a Német Lovagrend felett Grünwaldnál	vagy	Hess András megnyitja az első budai nyomdát
c)	oszmán-török győzelem a szerbek felett Rigómezőnél	vagy	Luxemburgi Zsigmond trónra lépése

a	b
c	
.../ 3	

6.1 Sorolja be az alábbi táblázat fejlécébe a megadott történelmi személyek neveit (balról jobbra haladva) időrendi sorrendben! Egy név nem illik a sorba, azt ne sorolja be!

(a) I. Apafi Mihály, Báthory Gábor, Bethlen Gábor, János Zsigmond, Wesselényi Ferenc, Bocskai István, Brandenburgi Katalin, I. Rákóczi György

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j

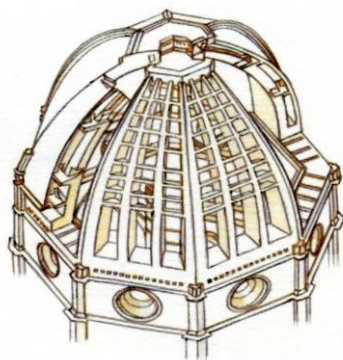
6.2 Rendezze az adatokat betűjelükkel (b-j) a táblázatba a megfelelő történelmi személy neve alá!

- b) Erőszakos kormányzásával maga ellen fordította az erdélyi rendeket. Szeben szabad királyi város elfoglalásával pedig az erdélyi szászokat.
- c) princeps absolutus
- d) Svéd, francia szövetségesként részt vett a harmincéves háborúban is. Visszavette a magánkézre került kincstári birtokokat, s megtörte a nagybirtokos főrendek hatalmát, birtokaikat elkobozta. A fejedelmi birtokokra alapozta keménykezű uralmát.
- e) 1630.szeptember 28-án „önként és szabad akaratából” lemondott a fejedelemségről
- f) A speyeri szerződés értelmében a királyi címről való lemondás után fejedelemsként uralkodik Erdélyben.
- g) A bécsi békeszerződésben szabályozták az udvar és a magyar rendek viszonyát.
- h) protestáns jogok védelme / „bibliás, őrálló fejedelem”
- i) A művészetek és a tudomány barátja
- j) 1661-ben kerül Erdély trónjára törökök segítségével, azok után, hogy Nagyszőlősnél Kemény János hadai felett győzelmet arat.

k	
.../ 11	

6.3 Kinek a nevét nem illesztette a táblázatba? Választását indokolja! (k)

A tanuló sorszáma:

7. Nevezze meg, milyen stílusirányzatra jellemző jegyeket ismer fel a mellékelt ábrán!

a) _____

a b

c

.../ 3

Húzza alá annak a két műalkotásnak a nevét, amely hasonló stílusban készült! (b-c)

Párizsi Notre Dame, Chartres-i székesegyház, Botticelli: Vénusz születése, Hagia Sophia, Il Gesu templom, Michelangelo: Pieta

8. Írja be a táblázatba a reformációról szóló szövegben előforduló hibákat és azok javított változatát!

Egy ferences rendi szerzetes, Luther Márton vitáiratában 95 pontban foglalta össze nézeteit, amelyben kifejtette véleményét a pápa hatalmáról, a bűnbocsánatról. Teológiai alapelvei: A „solus Christus” (egyedül Krisztus) gondolata a királyok és Szűz Mária közbenjáró szerepét Krisztusnál. Megfogalmazta a „sola fide” (egyedül a bűnbánat), a sola gratia (egyedül a kegyelem) gondolatát és kiemelte a „sola Scriptura” egyedül az Írás, azaz az Újszövetség, mint az isteni kinyilatkoztatás fontosságát. Luthert Wartburg várában tartotta látszatzfogságban Bölcs Frigyes, itt fordította le a Bibliát német nyelvre. A vallás megreformálására indult mozgalom több irányzata alakult ki; Thomas Münzer az evangéliumi elvekhez való visszatérést követelte, követőit antitrinitáriusoknak nevezzük. Svájcban Ulrich Zwingli irányzatát Kálvin János fejlesztette tovább. A kálvinizmus egyik alapeszméje a presbiterizmus. Magyarországon a kálvinizmus fellegvára Eperjes volt. A reformáció fontos ága az unitárius vallás. Főként Erdélyben terjedt el Méliusz Juhász Péter vezetésével.

a b

c d

e f

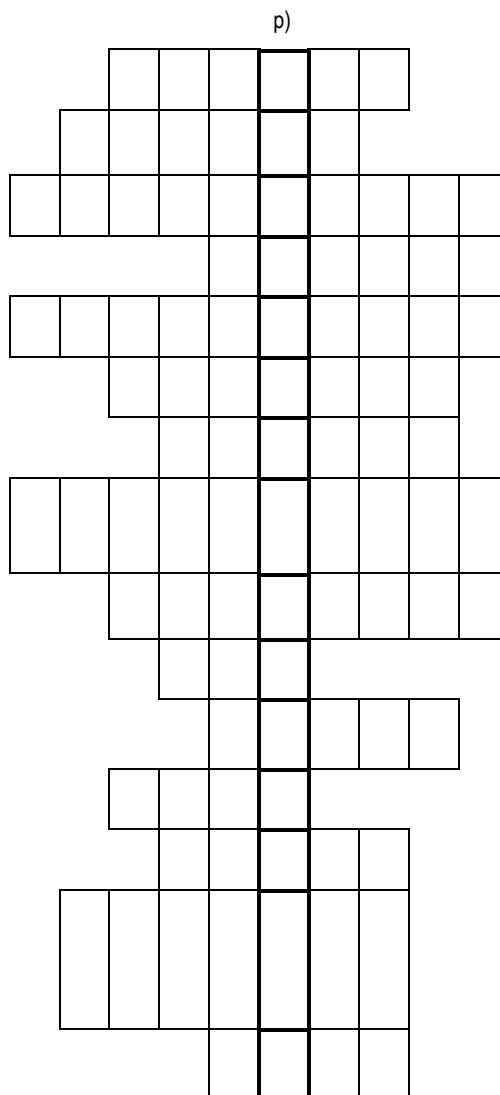
g h

.../8

	Hibás szöveg	Javított változat
a)		
b)		
c)		
d)		
e)		
f)		
g)		
h)		

A tanuló sorszáma: **9. REJTVÉNY****Írja be soronként a meghatározásnak megfelelő megoldásokat!**

- a) A középkorban a céhbe nem tartozó iparos.
- b) A szultán aláírásával ellátott oklevél az Oszmán Birodalomban.
- c) 1222-ben Magyarországon kiadott dekrétum.
- d) Magyar érsek, az 1526.évi mohácsi csata egyik vezetője
- e) Anonymus művének címe: Gesta
- f) A z iszlám vallásúak „szent háborújának” elnevezése
- g) Mátyás zsoldos seregének neve/ jelzője
- h) Egyházi vagy világi főúrhoz (családjához) tartozó, annak védelmét élvező kisbirtokos a középkori Magyarországon
- i) A janicsárság utánpótlása érdekében tízévenként összegyűjtötték a fiúgyermek egy részét.
- j) Károly Róbert tárnokmesterének keresztnéve
- k) Magyar uralkodó család
- l) Az Oszmán Birodalom nem mohamedán alattvalója
- m) Pénznem a Török Hódoltság területén
- n) A lutheri reformáció egyházszervezeti, szertartási és teológiai elveit rögzítő elvek jelzője. 1530-ban Melancthon, Luther tanítványa terjesztette az augsburgi gyűlés elé ezt a hitvallást.
- o) Adófajta Károly Róbert idején

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n
o	p
q	r
.../ 18	

Magyarázza meg röviden a függőleges sorba írt „megoldást”! (q-r)**10. Foglalja össze röviden ismereteit a Bocskai seregében harcoló hajdúkról! A szövegben használja a „Korpona”, „hajdúszabadság” kifejezéseket is.**

a	b
c	
.../ 3	

A tanuló sorszáma:

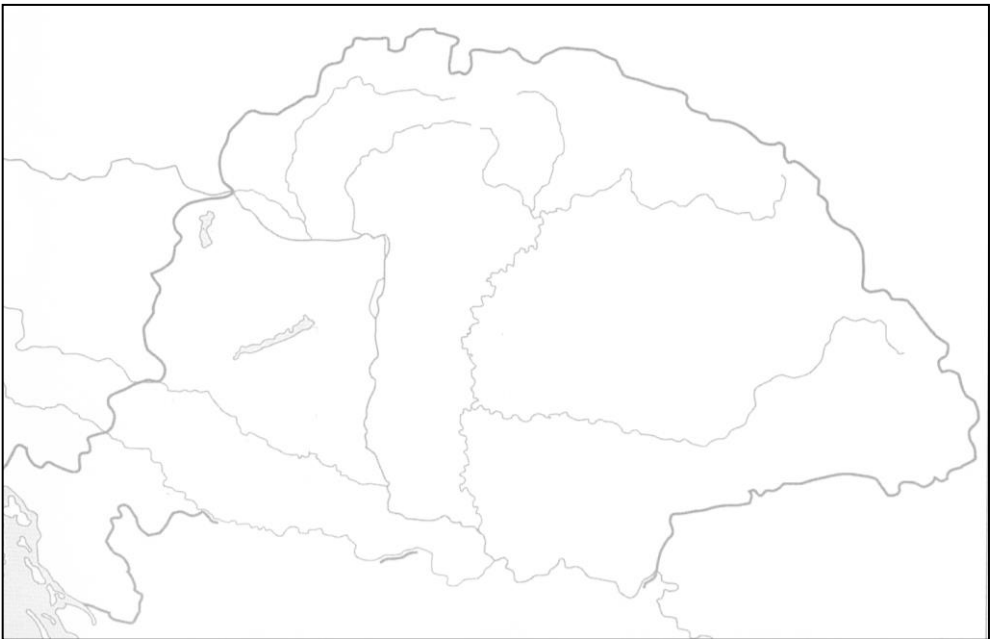
11. Melyik vár ostromáról szólnak a következő részletek?

11.A A szövegek elolvasása után *töltse ki értelemszerűen a táblázatot!*

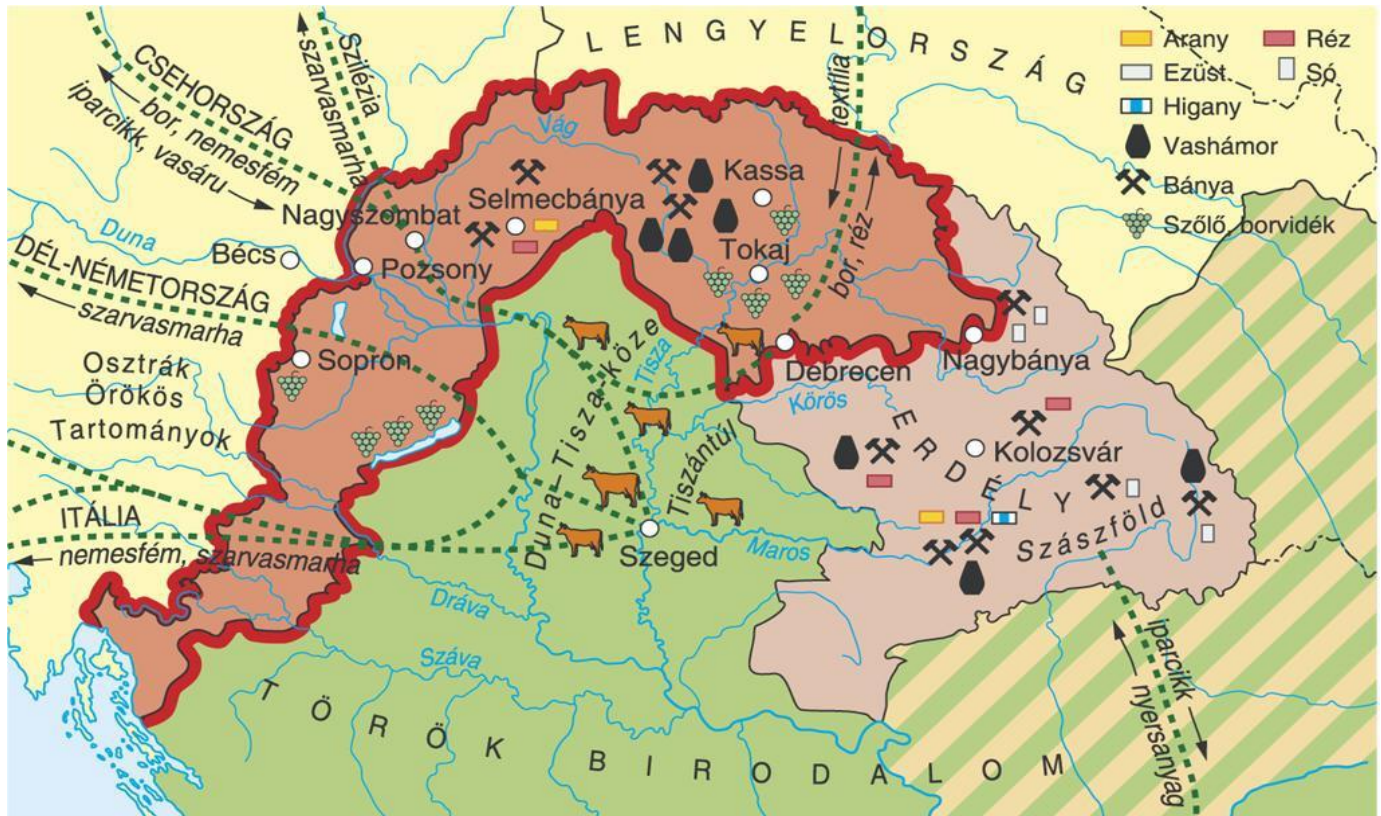
1. „...a nevezett erősség egy hegy lábánál épült..... az említett hónap 26.napján [augusztus 28.] a vár emírje, a Mikolas nevű hitetlen, kegyelemért kiabálva...megtöretve kijött a várból... az irgalmas pasa közbenjárásához folyamodva kegyelmet kért” (Dzsélálzade Musztafa kortárs)
2. A vár másodkapitánya Mekcsey István volt. A várban összesen 1094 fő kiképzett katona, valamint 824 fő önkéntes szolgált, akik a török támadásának hírére jelentkeztek várőrségbe. Segítségre a várvédők a királytól nem számíthattak. Az ostromgyűrű szeptember 9-én zárult be a vár körül. A védők kitartottak addig, amíg az ősz beköszöntével október 18-án a török sereg fel nem adta az ostromot.
3. Pertav basa bevette Gyulát, Jenőt, Világosvárt, a szultán pedig Eszéknél hidat veretett a Dráván és megtámadta a bán által védelmezett várat. A folytonos ágyútűz, az égő vár a védők helyzetét tarthatatlanná tette. A várból kitérve kézitusában veszítették életüket a várvédők a kapitánnyal együtt.
4. Castaldo és Aldana a két zsoldosvezér,Temesvár és Lippa megerősítését a pénzhiányra hivatkozva teljesen elhanyagolták és a mulasztásaik okozta bajokkal a vár kapitánya sem tudott megbirkózni.....Ahmed 81 ezer főnyi sereggel és 116 löveggel kezdte meg az ostromot. A vár 2300 főnyi spanyol, német, cseh és magyar őrsége négy hétig ellenállt, de végül a spanyol katonaság a vár feladására kényszerítette a vár védőit. Az elvonuló katonák nagy részét a török – adott szavát megszegve – lemészároltatta.

a szöveg sorszáma	helyszín	várkapitány	az ostrom éve
1.	a)	b)	c)
2.	d)	e)	f)
3.	g)	h)	i)
4.	j)	k)	l)

11.B Jelölje a térképen a történelmi helyszíneket a helyszínek kezdőbetűjével! (m-p)

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n
o	p
.../16	

A tanuló sorszáma: **12. ESSZÉ****A mellékelt források és saját ismeretei alapján *mutassa be* Magyarország XVI. századi gazdaságát!**

„...annyi a marhacsorda, kecske-és juhnyáj, akkora a bőség mindenféle vadban, hogy nemcsak Magyarország érzi ennek előnyét, de a vele szomszédos tartományok is részesülnek belőle.....Borból olyan sok van, hogy Magyarország csaknem minden vidéke terem nemes borokat, édeset és savanykását, a kettő közöttit, erőset, könnyűt..... A sört a borbőség miatt csak az ország kis részén ismerik.....a kedvező időjárás és a jó évszak akkora mennyiségű bort ad, hogy alig lehet a bor tárolásához szükséges hordókat találni.....”²

„A céhes iparon belül két iparág mégis virágzott a XVI. században: a szabóké és az ötvösöké.... Konfekciószerűen előre elkészített dolmányokat, nadrágokat tömegesen árultak a vásárokon...A tőkével rendelkező szabók posztókereskedéssel is foglalkoztak. Az ötvös szakma gyakorlásához szükséges nemesfémek, drágakövek sokba kerültek, ezért művelői gazdag polgárok voltak...Az ötvös ipar a háborús viszonyok között is jól rejtethető, menekíthető tárggyá alakította a vagyon”³

„Hiba volna a 16. sz. gazdaságáról a török hódítás miatt élő erősen negatív képet mesebelien gyönyörűre festeni. Hangsúlyozni szükséges viszont, hogy a kor embere a háborúkkal járó tetemes pusztítások ellenére sem élt világvége hangulatban. Sőt, felismerve korának gazdasági lehetőségeit, azokat a lehető legnagyobb mértékben igyekezett kiaknázni – függetlenül attól, hogy tekintélyes királysági nagybirtokosként, idegen végvári főkapitányként, az erdélyi fejedelem alattvalójaként, szabad királyi városi polgárként vagy török hódoltsági civisként kereste boldogulását”⁴

² Oláh Miklós (2000): Hungária. Athila. Szerk. Kulcsár Péter. Bp. Osiris Kiadó. p.47-48. (Millenniumi magyar történelem. Források)

³ tankönyvi szöveg

⁴ Pálffy Géza (2007): A magyar gazdaság útjai Európába. In: Magyarország története. Főszerk.: Romsics Ignác. Budapest. Akadémiai Kiadó. 364.p.

A tanuló sorszáma:

	a	b
	c	d
	e	f
	g	h
	i	j
	k	l
	.../12	
Javító tanár neve:		
Elért pontszám:..... / 100 pont		